

Art. Septimus — Utrum Theologorum consensus
ac fidelium sensus
certum exhibeant divinae traditionis testimonium.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Scholae institutio habita saec. XII — ipsius munus est doctrinam a Patribus acceptam nova ac pressiori methodo proponere ac docere — id praestiterunt Scholastici — quorundam defectus non debent in ipsam Scholam transferri — munera Scholasticae Theologiae ex Cano — auctoritas quanta — non agitur de doctrina mere humana, sed de doctrina sacra — nec quaestio est quid unus aut alter sentiat, ceteris contradicentibus — quaeritur de auctoritate Theologorum quando *unanimi consensu* aliquid docent — uti certam sententiam vel *de fide*, vel *theologice certam* — Quoad communem fidelium sensum et consensum duo notantur — eum manifestari tum explicitis theoreticis sententiis — tum implicite, usibus, ritibus, precibus, etc. — quoad quaedam doctrinae capita, doctorum atque sapientum solum expetenda est sententia — vulgus ea implicite profitetur, quatenus illud in his rebus credere ac sentire profitetur, quod Ecclesia credit ac sentit Pag. 296-299

§ II. Solvitur proposita quaestio.

28 Prop. XVII. — 1. Concors Theologorum doctrina de re ad fidem aut mores pertinente, legitimum ac certum criterium est divinae traditionis — 2. Atque id ipsum tribendum est catholico sensui ac consensui totius populi christiani, sire ille explicita professione declaretur sive implicite factis ac praxi contineatur 300-305

1^a PARS: p. 300-303; 2^a PARS: p. 303-305.

SCHOLION. Quid de quibusdam sententiis, quae dicuntur olim *communiter* receptae, et deinde vel falsae inventae sunt, vel saltem in dubium revocatae — probatur illas sententias numquam fuisse vere communes 305-308

Art. Octavus — Quinam sit usus Scripturae
et Traditionis in Theologia.

Quid proprie veniat nomine theologiae supernaturalis — quenam theologiae munera — Theologia habet fontes ex quibus sua argumenta ducit — hi dicuntur *loci theologici* — qui proprie continentur *divina revelatione* — non respiuit tamen humanarum scientiarum adiumentum — argumentum rite desumptum vel ex uno Scripturae loco, irrefragabile est — locus debet esse ex Scripturis *canonicis* — ex authentica editione — retineri debet sensus quem vel Ecclesia vel unanimis Patrum interpretatio declaravit — Scripturae sensus aliis *literalis*, aliis *spiritualis* — sensus *literalis* est vel *proprius*

vel *figuratus* — sensus spiritualis vel mysticus alius est *allegoricus*, alius *tropologicus*, alius *anagogicus* — quibus addi potest sensus *accommodatitius* — ex sensu literali semper desumi potest argumentum certum — ex mystico, aliquando — ex accommodatitio, numquam — verba scripturae sumenda sensu proprio — nisi ex eo sequeretur aliquid absurdum — Traduntur regulae quoad usum traditionis — traditio duplē habet auctoritatem, *humanam* et *divinam* hinc diversa ad probandum vis — monumenta traditionis sunt praecipue Ecclesiae definitiones — deinde scripta Patrum — quaedam adduntur de auctoritate Theologorum — et de communis sensu fidelium Pag. 308-316
Series Romanorum Pontificum 317-323
Concilia Oecumenica 324
Elenchus Scriptorum Ecclesiasticorum 325-329

DISPUTATIO III.

DE INSTITUTIONE ET CONSTITUTIONE ECCLESIAE

Christianam religionem veluti in abstracto hactenus consideravimus nunc quaestio in concreto constituitur — quenam est Christiana religio — quaestio momentum — tractationis partitio atque methodus Pag. 331-332

Art. Primus — Notiones praeviae traduntur.

Ecclesia vi nominis est vocatorum coetus — translate sumitur pro loco in quo coetus aguntur — sensu latissimo complectitur fideles omnes viatores, purgantes, comprehensores — etiam Angelos — sensu minus lato dicit *viatores* omnes ab initio ad mundi finem — iuxta hanc significationem distingui potest triplex Ecclesiae status, legis naturae sc., legis scriptae, legis gratiae — in priori nullam habebat determinatam formam — in altero forma Ecclesiae ad tempus determinata quoad populum hebraicum — in tertio Ecclesia novam ac perfectam formam accepit — sensu scripto Ecclesia complectitur viatores in N. T. — hunc retinemus — Ecclesia *docens* est Pastorum coetus — Ecclesia *discens* prout a praepositis distinguuntur est populus fidelis — Coetus ex utraque coalescens dicitur simpliciter Ecclesia — sic accepta, *particularis* alia; alia *universalis* — haec agitur — Definitio realis Ecclesiae — cur vera Catholica hic traditur — circa definitiones doctorum *ante et post* Concilium Tridentinum traditas quaedam adnotantur — vera definitio declaratur, at nondum adstruitur nec propugnatur — praecipue haereticorum definitiones indicantur 332-339

Art. Secundus — Generalis conceptus de constitutione Ecclesiae.

In Ecclesia duplex elementum — continet aliquid de se *invisibile*, at aliquid etiam *visible* — Utriusque ratio — illud *anima*, hoc *corpus* Ecclesiae vocari solitum — huius fundamentum in Scripturis — in Ecclesia quaedam veluti Incarnationis continuatio — quo sensu — ex Scripturis et Patribus confirmatur — quid animam, quid corpus Ecclesiae constitutus fusius evolvitur — ex dictis colligitur *a) Ecclesiam promissionum esse Ecclesiam visibilem*; ratio — *b) Ecclesiam esse societatem essentialiter supernaturalem* — *c) eam merito dici habitaculum Dei, sponsam Spiritus Sancti, immo Sp. Sanctum esse eorū Ecclesiae* — *d) perpetuam esse unionem inter Christum, Ecclesiae caput, et Ecclesiam, corpus Christi* — *e) dona gratia data non omnibus Ecclesiae membris dari, proindeque ipsam esse societatem inaequalem* — *f) dona ipsa quae ad omnes ordinantur, non omnes eadem mensura, nec semper, nec eadem perfectione possidere, proindeque non omnes eadem ratione esse Ecclesiae membra* Pag. 340-350

Art. Tertius — An Christus sit immediatus Ecclesiae auctor eique verae societatis formam dederit.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Duplex veritas hic propugnanda — Rationalistae mythici Ecclesiam a Christo institutam fuisse negant — docent incepisse saec. II — qua ratione — ex diversis principiis ad eamdem conclusionem de venerunt Sociniani — tria sunt vindicanda — 1° Christus ipse immediate Ecclesiam instituit — Quaenam conditiones ut Christus dicatur et sit Ecclesiae fundator et quidem immediatus — Ecclesia *concepta* ante Christi mortem; *nata* in morte Christi; *promulgata* in die Pentecostes — 2. Christus Ecclesiam instituit in formam verae societatis — argumenta afferenda — Societatis definitio traditur et declaratur — 3° Haec societas distincta est a synagoga — Ecclesia Christi quodammodo exstitit ab ipso mundi initio — at quoad genericam rationem — incepit ab Adam non autem ab Abel, ut aliqui vellent — horum rationes paucis solvuntur — Ecclesia primitiva eo expressior, quo Christi adventus propior — attamen Ecclesia a Christo fundata differt a synagoga *statu* et *forma* — scilicet quoad fidem, efficaciam sanctificandi, regimen, privilegia et praerogativas 350-358

§ II. Solvitur proposita quaestio.

27 PROP. XVIII. — *Etsi aliquo vero sensu Ecclesia christiana a mundi exordio extiterit: 1. habita tamen ratione praesentis status et formae, Christum immediatum sui Auctorem habuisse dicenda est. — 2. Cum*

autem Christus, qui Deus est, in formam verae societatis eam fundaverit ac instituerit, aperte sequitur, Ecclesiam, spectata ipsius origine immediata, societatem esse divinam Pag. 358-364

1^a PARS: p. 358-360; 2^a PARS: p. 360-364.

SCHOLION. Praecipuis obiectionibus satisfit. 364-367

Art. Quartus — An ex Christi institutione Ecclesia sit essentialiter visibilis.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Visibilitatem Ecclesiae diversimode Novatores impugnarunt et impugnant ad novitatis notam in suis sectis eludendam — hi ad aliquot classes reduci possunt — alii eam omnino negant — alii dicunt Ecclesiam ex ordinatione divina esse visibilem, at non essentialiter et indefectibiliter — alii duplē fingunt Ecclesiam visibilem et invisibilem, et hanc tantum vocant *Ecclesiam promissionum* — alii verbis visibilitatem profitentur, re negant — Vera doctrina: Ecclesia est non modo *materialiter*, quod patet, sed etiam *formaliter* visibilis — uti vera Ecclesia Christi — in ea distingui possunt anima, corpus, proprietates — quoad corpus est visibilis *per se*; quoad animam, *per aliud*; quoad proprietates partim per se, partim per aliud — declaratio — porro Ecclesia est *essentialiter* visibilis — et quidem uti *factum vere divinum* — *credimus* tamen Ecclesiam esse — sed motivum *propter quod* creditur est aliud ab eo ob quod Ecclesia videtur — quomodo nonnulli Theologi quaestionem hanc solverunt 367-374

§ II. Solvitur proposita quaestio.

20 PROP. XIX — *Ecclesia christiana ita est formaliter visibilis, seu visibilis uti vera Ecclesia, uti Ecclesia, quam vocant, divinarum promissionum, ut, ex Christi institutione, visibilitas ad ipsam eius essentiam pertineat: Ecclesia igitur, spectata ipsius natura, non divina aut humana tantum, sed indivise divino-humana societas dicenda est 374-380*

SCHOLION. Difficultatibus satisfit 380-383

Art. Quintus — Quemnam sibi finem praestituerit Christus in Ecclesiae institutione.

§ I. Declaratur status quaestionis.

Societatis essentia ex fine determinanda — Finis Ecclesiae perennem facere Christi missionem in terris — Christi missio Dei gloria per hominum salutem procurandam — probatur ex Scripturis — hinc Ecclesia est societas *spiritualis* et *supernaturalis* — hoc tamen non impedit quominus ius habeat ad media etiam *materialia* — conflatur quippe ex hominibus — est Societas *religiosa* — imo est ipsa

religio christiana — unde ut nulla Christi Ecclesia non imbuta Christianismo, sic nullus verus Christianismus extra Christi Ecclesiam. Pag. 384-387

§ II. Solvitur proposita quaestio.

91 PROP. XX. — Finis, quem sibi Christus praesituit in Ecclesia instituenda, fuit, ut in Ecclesia et per Ecclesiam perennem faceret suam visibilem in terris missionem; adeoque ut per eam, aeternam hominum salutem procurando, Dei gloriam promoveret. Ecclesia itaque, spectato praesertim ipsius fine, societas est religiosa, spiritualis, et supernaturalis; scilicet est ipsa christiana religio in concreto, a qualibet alia societate plane diversa 387-391

Art. Sextus — Utrum Christi Ecclesia legalis societas sit, atque ethice necessaria.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Duplex quaestio — 1^a Utrum Ecclesia sit societas *legalis* — legalis societas dicitur illa quae est secundum legem — lex triplex: naturalis, positivo-divina, positivo-humana — Ecclesiam iure positivo-divino institutam negat christianus nemo — est proinde legalis relate ad ius divinum — an habeat etiam vim ex iure naturali — ius naturae *absolutum* ab hypothetico distinguendum — Ecclesia est positivae institutionis et praeter omnem iuris naturae exigentiam — ex absoluto ergo iure nulla *saltem positiva* determinatio et prae scriptio quae Societatem Ecclesiasticam attingat — secus dicendum si ius naturae hypotheticum spectetur — hic proprie agitur legalitas relate ad ius positivo-humanum — quaeritur an Ecclesia ius habeat seipsam in aliquo regno stabiendi et propagandi, quin gubernii iura violentur — 2^a utrum Ecclesia sit ethice necessaria — necessitas porro duplex: medii et praecepti — quid utraque — pertinere ad animam Ecclesiae necessarium est necessitate medii — pertinere *in re* ad corpus necessitate praecepti — hinc impotentia, ignorantia invincibilis ab ea ineunda excusant — hinc patet quomodo intelligendum illud sit « extra Ecclesiam nulla salus » 391-397

§ II. Solvitur proposita quaestio.

92 PROP. XXI. — 1. Quemadmodum Ecclesia, habita etiam ratione sive constitutionis populi Judaici, sive status societatum gentilium, legitimate fuit instituta — ita 2. nunc ius habet se propagandi apud omnes gentes — 3. imo, ex Christi institutione, ita omnibus incumbit necessitas ei adaeundi, ut scienter extra eam versantibus nulla sit spes salutis. Ecclesia itaque societas est tum *legalis*, tum etiam ethice necessaria. 397-406

1^a PARS: p. 397-399; 2^a PARS: p. 399-401; 3^a PARS 401-406

Art. Septimus — An ex Christi institutione Ecclesia sit societas inaequalis.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Societas *inaequalis* illa in qua quum iurium exercitium, tum ipsa iura diversa sunt apud diversos — 1° Statuitur vera doctrina — Ex Ecclesiae documentis, quae efferuntur, constat a) Ecclesiae corpus distinctum esse in *clericos* et *laicos* — b) in clericali ordine veram esse *Hierarchiam* — ordinis conceptus enucleatur — c) tum distinctionem inter clericos et laicos, tum hierarchiam esse *iuris divini* — hinc ab Ecclesia removetur forma democratica — ergo populo ius nullum pastores eligendi — aliud est *eligere* pastores, aliud *petere*; aliud de iis *testimonium* reddere — Episcoporum electio per se ad Rom. Pont. pertinet — quod ius potest ab eo ad aliós recte deferri — hierarchia definitur et declaratur — 2° — Errores a) Marsilius Menandrinus in libro *Defensorium Pacis*, docuit supremam Ecclesiae potestatem residere in fidelium coetu — a quo ad Principes saeculares transmissa fuit — eamque vi coactiva esse constitutam — b) Novatores omnem distinctionem negant inter clericos et laicos — docent plenitudinem potestatis esse apud populum — hinc necessitas popularis suffragii in electione ministrorum — c) Edmundi Richerii error: claves *toti* Ecclesiae traditae — potestas per unum ministerialiter exercetur — quod sistema Van-Espen, Febronius, plus minusve Jansenistae adoptarunt Pag. 407-413

§ II. Solvitur proposita quaestio.

93 PROP. XXII. — 1. Ex Christi institutione *essentiale* viget discrimen Clericos inter et Laicos. — 2. atque in ordine clericali *veri nominis* hierarchia, seu sacer principatus fuit institutus, cui non dirigendi solum facultatem, sed regendi potestatem Christus tribuit. Ecclesia ergo iure divino est societas *inaequalis*, atque a democratica regiminis forma penitus aliena. 414-423

1^a PARS: p. 414-416; 2^a PARS: p. 416-423.

In fine thesis obiectionibus occurritur.

Art. Octavus — Quamnam regiminis formam in Ecclesia instituerit Christus.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Formae *simplices* regiminis tres: Aristocracia, Oligarchia, Democracy — ex his formae *mixtae* quatuor — Regimen Ecclesiae ex dictis non est democraticum — constat apud Catholicos veram *monarchiam* fuisse a Christo in Ecclesia institutam — monarchia haec tamen *nova* est et *singularis*, quia S. Pontifex Christi *Vicarius*, ceterique Episcopi vere *principes* — Monarchia autem Ecclesiae,

iuxta multos, est simplex omnino — Gallicani eam aristocratia temperatam dicunt — alii etiam democracia — Bellarminus — Discremen inter Theologos primae sententiae et Bellarminum non est *rei sed nominis* — constat ex modo quo utrius suam sententiam explicant — Monarchia ab Arist. definitur: « Summum penes unum imperium, sine superioris, aut aequalis, populi vel alterius principis consortio » — hinc tria requiruntur: 1. unitas imperii in capite — 2. universalitas subiectionis in membris — 3. Indivisio summae potestatis in uno capite residentis — hinc diversae sententiae facile componuntur — Zallinger, Devoti. Pag. 424-430

§ II. Solvitur proposita quaestio.

PROP. XXIII. — *Etsi forma regiminis in Ecclesia non uno ex capite nova est et singularis; si tamen monarchicum regimen ad eum revocetur conceptum, quem communiter philosophi tradiderunt, illud nempe esse « summum penes unum imperium, sine superioris aut aequalis, populi vel alterius principis consortio »; nemini dubium esse potest, in Ecclesia Christi, ex ipsa sui Auctoris institutione, veram et simplicem monarchiam vigere.* 430-437

Art. Nonus — Utrum ex Christi institutione Ecclesia societas sit perfecta.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Ecclesiam civili societati subiiciunt 1. qui ius in sacra patrimonium populi esse asserunt — 2. Regalistae Ecclesiam putantes quasi collegium quoddam in civili Societate existens — Horum errorum fontem et causam et consequentias assignavit Pius IX in pluribus allocutionibus — Societas perfecta ea est quae est in se completa adeoque *media habet sufficientia* ad suum finem obtinendum — non necessario habet ea media *realiter*, sed *virtualiter*, quatenus, potest ea iure ab alia societate repetere. 437-440

§ II. Solvitur proposita quaestio.

PROP. XXIV. — *Ecclesia a Christo fundata, habita ratione tum finis ei propositi, tum positivae voluntatis sui divini institutoris perfectae societatis formam obtinere censenda est: proinde propriis et constantibus iuribus pollens eam sibi vindicat libertatem, ut suo numeri obeundo nulli civili potestati subiaceat.* 440-446

Objectionibus satisfit post probationem thesis.

Art. Decimus — Quinam sit habitus Ecclesiae ad reliquas societas.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Mira analogia inter errores circa Christum Redemptorem et errores circa Ecclesiam — Societas omnis Ecclesiastica, vel *civilis* — Huius

triplex species — 1° *Infidelium* — quid quoad istos Ecclesia facere possit, quid nequeat — 2. *Haereticorum* — hi sunt Ecclesiae *subditi* licet non sint *membra* — in eos Ecclesia *per se* posset animadvertere — quando uti hoc iure debeat, ipsius Ecclesiae iudicio relinquatur — 3. *Catholicorum* — huius societatis quinam habitus ad Ecclesiam — non aequalitatis; nec superioritatis: probatur — ergo inferioritatis — non quidem *directe*, sed *indirecte* — quae indirecta subordinatio requirit tum ut societas civilis nihil agat in Ecclesiae damnum — tum ut auxilia Ecclesiae praestet ad proprium finem necessaria — declaratio — expenditur Const. *Tuam Sanctam* — haec *dogmatica* esse probatur — in ea Bonifacius VIII. expresse docet subiectionem civilis potestatis spirituali potestati Ecclesiae — ergo ista doctrina non est *mera opinio* — saltem ad depositum catholicae doctrinae certo pertinet Pag. 446-454

§ II. Solvitur proposita quaestio.

PROP. XXV. — *Si de habitu quaeratur Ecclesiam inter et civilem catholicorum societatem, is 1. neque in separatione consistit, qua civilis societas indifferenter se habeat in iis quae ad religionem pertinent — 2. neque in tali subiectione, ut in rebus temporalibus et sub respectu finis temporalis, civilis societas Ecclesiae subsit — 3. Sed in ea subiectione, qua in rebus vel temporalibus, concurrente ratione seu necessitate finis spiritualis, civilis societas Ecclesiae cedere debeat. Merito igitur Ecclesia dicitur civili societate superior* 455-464

1^a PARS: p. 455-458 — 2^a PARS: p. 458 — 3^a PARS: 459-464.

Difficultatibus respondetur sub finem thesis.

Art. Undecimus — Quaenam sint membra Ecclesiae.

§ 1. Exponitur status quaestionis.

Inter eos qui sunt de Ecclesia, non omnes eadem perfectione ad eam pertinent — hic quaestio non de membris vivis atque perfectis — sed de iis qui de corpore Ecclesiae sunt — membrum Ecclesiae ille qui externa vincula minime abruptit — quae vincula sunt fides per baptismum suscepta; sacramentorum communio; subiectio legitimae auctoritati — Hinc 1° *Catechumeni* pertinent perfecte vel imperfecte ad *animam*, minime autem ad *corpus Ecclesiae* — eruitur ex Conciliis et Patribus — ratio est quia desunt vincula, *baptismus* praesertim — 2° *Haeretici* publici non sunt membra Ecclesiae — ratio, quia subiectio auctoritati et eiusdem fidei professio desiderantur — nec obstat quod ab Ecclesia puniantur — vel quod refineant characterem Sacramentorum — vel quod habeant vera sacramenta — ratio — 3° *De haereticis occultis* variae sententiae — *negans* Suaresii, *affirmans* Bellarmini — huic assentimur — quae sententia communis est apud Patres — communior apud Theologos — conformis statutis principiis — usurpata quan-

doque ab ipsa Ecclesia — quid de difficultate quae exsurgere videtur ex Bulla *Ineffabilis Deus* — 4° *Schismaticos* non esse membra Ecclesiae ex Patrum doctrina constat et ratione evincitur — 5° *Excommunicati excommunicatione maiori* — alii tolerati, alii vitandi — illos esse membra Ecclesiae est fere communis opinio — hos esse affirmat Suarez cum aliis, negat Bellarminus — huius sententia, cui adhaeremus, probatur ex ipsa Ecclesiae praxi, ex Scripturis et ex Patribus — quid in thesi probandnm Pag. 465-475

§ II. Statuitur catholica doctrina de membris Ecclesiae.

PROP. XXVI. — Germana Christi Ecclesiae natura perspecta, compertum omnibus esse debet, eam 1. nec omnibus et solis praedestinatis — 2. nec solis perfectis — aut 3. iustis solis tamquam membris coalescere; cum idea enim societatis visibilis, quam omnes, ne perant, ingredi tenentur, ea omnia componi nullatenus possunt. 476-482

1ª PARS: p. 476-477; 2ª PARS: p. 477-478; 3ª PARS: 478-482

SCHOLION. Difficultatibus occurritur. 482-485

DISPUTATIO IV.

DE ECCLESIAE PROPRIETATIBUS ET DOTIBUS

Proprietates Ecclesiae quatuor ex Symb. Cpñ.: Unitas, Sanctitas, Catholicitas, Apostolicitas — spectari possunt in abstracto, uti proprietates — in concreto, uti notae — Dotes tres: Indefectibilitas, Auctoritas, Infallibilitas Pag. 487-488

Art. Primus — Utrum Ecclesia Christi debeat esse una.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Unitas Ecclesiae multiplex — aliqua ab omnibus admittitur — quae nam propugnanda — Unitatis conceptus enucleatur — *Unitas Ecclesiae* alia *successiva* — postea tractanda — alia *simultanea*: Ecclesia unica — hic disentienda — *Unitas fidei* et *regiminis* — in his unitas *communionis*, et *ritus* includitur — interna vel externa — haec praecipue agitur — 1. *Doctrina Catholica* — a) *unitas fidei* — essentialis — est in eo ut omnes credant omnes et eosdem articulos quos Ecclesia fidelibus credendos proponit — non omnes necessario explicite — declaratio — b) *unitas regiminis* — non *similitudinis*: eadem regiminis forma — sed *identitatis*, qua omnes eidem supremo regimini subiiciuntur — essentialis — ab unitate ergo separant haeresis et schisma — quid haeresis, quid schisma — 2. *Errores* — a) *unitas fidei* 1. vel nulla vel in sola fide Christi — 2. in admittendis verit. in Script. contentis — 3. in consensu

articulorum fundamentalium — Jurieu — b) *unitas regiminis* — universalis nulla — Ecclesiae particulares *sui iuris* — confoederatio arbitaria — c) Oxoniensibus 1. *unitas fidei essentialis* — statuenda ab Eccl. congregata — quae constat Romano-Catholica — Graeca — Anglicana — 2. *unitas regiminis* ad summum ex *praecepto* — non tamen Ecclesiae essentialis. Pag. 488-496

§ II. Statuitur Ecclesiae unitas in fide.

34 PROP. XXVII. — 1. *Unica est vera Christi Ecclesia* — 2. *quae eam imprimis sibi vindicat unitatem fidei, qua fideles per orbem diffusi, omnes et eosdem credant articulos, quos Ecclesia ipsis credendos proponit. Quaelibet ergo haeresis ab unitate separat — nec 3. ulla ratione admitti potest inventa a Novatoribus inter articulos fundamentales distinctio, quae, quin adstruat, evertit potius Ecclesiae unitatem* 496-507

1^a PARS: p. 496-497; 2^a PARS: p. 497-503; 3^a PARS: p. 503-507.

§ III. Statuitur unitas regiminis in Ecclesia.

35 PROP. XXVIII. — 1. *Una est etiam Ecclesia unitate regiminis, vi cuius quotquot sunt in orbe fideles uni supremae auctoritati subiiciuntur. Quodlibet ergo schisma, uti nomen ipsum iudicat, a vera unitate separat — 2. nec ulla umquam ratione licet illud introducere aut in eodem permanere.* 508-517

1^a PARS: p. 508-513; 2^a PARS: p. 513-517.

§ IV. Quibusdam difficultatibus satisfit.

Principium quoddam generale — separationes haeret. et schism. non ad rem — S. Victor et Ecclesiae Asiaticae — S. Cyprianus et S. Stephanus — Concilia Nic. et Florent. reiectane a Gallis — Schisma Occidentale 517-525

Art. Secundus — Utrum Christi Ecclesia debeat esse sancta.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Ecclesiae *Sanctitas* multiplex — quo sensu a Novat. admittatur — quo sensu denegetur — *Sanctitas* generatim munditia a peccato — acquiritur per infusionem gratiae sanctif. — *societas sancta* cuius finis grat. sanctif. procurare — cui media ad illam procur. insunt — quae membra habet sancta — *Sanctitas* Eccl. spectari potest *active*: continua Ecclesiae actio et efficacia — haec dicenda potius *sanctificatio* — *passive*: gratia interna vigens in membris — num necessario in omnibus — securus — praecipua ratio: reluctantia membrorum — dicitur tamen sancta et est — denominatio a potiori parte et ab eo quod est per se — in sanctis membris triplex sanctitatis

gradus — in unoquoque diversi etiam gradus — penitior sanctitatis investigatio — Moehler — eius manifestatio per superna etiam charismata — Protestantium errores indicantur. . Pag. 526-532

§ II. Solvitur proposita quaestio.

- 36 PROP. XXIX.* — Ecclesiae Christi, quae in sacris litteris multiplice ratione sancta praedicatur, praecipue tribuenda est sanctitas tam 1. activa, qua hominum sanctificationi efficacissimis mediis iugiter adlaborat — tum 2. passiva, qua in eius sinu numquam sancta membra desunt — 3. Utraque autem tam excellens est, ut non modo fidei professione bonorumque operum exercitio, eorum etiam mirabili fecunditate, miraculis, ceterisque supernis charismatibus, tamquam corpus supernaturali vita vivens, conspicuum omnibus reddat . . 532-539
1^a PARS: p. 532-533; 2^a PARS. p. 533-536; 3^a PARS: p. 536-539

Art. Tertius — Utrum vera Christi Ecclesia
debeat esse catholica.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Catholicitas — antiquum et notum nomen — S. Ign. M. — S. Polyc. — catholicitas ratione loci, personarum, doctrinae, temporis — hic de duabus prioribus — generatim describuntur — cathol. materialis alia, alia formalis — haec agitur — est « lata per orbem diffusum magna et conspicua membrorum multitudine, servata identit. fidei, commun. et regiminis » — alia est iuris; de hac nulla controv. — alia facti: actualis lata diffusio — haec physica vel moralis — utraque simultanea vel successiva — quaenam Ecclesiae vindicanda — non physica-simultanea — declaratio — Cathol. moralis propria Ecclesiae — successivane an simultanea; — successiva, si Eccl. exordium; simultanea, si spectetur continuatio vitae Ecclesiae — hanc certo habuit saltem saec. v. — constans ad nostra tempora — immo aucta — cathol. moralis facti *absoluta* certo competit Eccl. — an etiam *relative* — affirmandum quoad sectas *haereticas distributive* sumptas — quoad easdem *collective* non est necessaria — licet *de facto* exstet — negandum quoad sectas infidelium — Suarez. 540-546

§ II. Solvitur proposita quaestio.

- 37 PROP. XXX.* — Ecclesia, accepta a suo Divino Auctore missione et virtute sese ubique propagandi — 1. actu etiam diffundi debuit, et late diffusa est per universum orbem; non quidem universalitate physica, sed morali — 2. quae tamen non modo successiva sit, sed etiam simultanea. Ecclesia igitur societas est iure et facto catholica. 547-553
1^a PARS: p. 547-551; 2^a PARS: p. 551-553.

SCHOLION. Difficultates aliquae iam solutae — aliae alibi solvendae — Ecclesia *pusillus gressus* — quandoque Ecclesia non fuit catholica — praesertim tempore haeresis Arianae — nec semper catholica futura est — Respondetur Pag. 553-556

Art. Quartus — Utrum vera Christi Ecclesia
debeat esse apostolica.

§ I. Exponitur status quaestionis.

Apostolicitas aliqua ab omnibus admittitur — quaenam propugnanda — sub generali acceptance apostolica Ecclesia illa est quae identitatem servat cum Eccl. apostolorum — in primitiva Ecclesia tria Institutorum genera sunt distinguenda — *divina*; *apostolico-divina*; simpliciter *apostolica* — identitas quoad duo priora omnino necessaria ad apostolicitatem — Sie intellecta apostolicitas non est quid distinctum ab Eccl. constitutivis et proprietatibus simul sumptis — *Proprie apostolica* dicitur Ecclesia 1. *origine*, quatenus ab Apostolis fundata — 2. *doctrina*, quatenus fidem retinet ab Apostolis praedicatam — 3. *successione seu missione*, quatenus sinu suo complectitur qui in ordine hierachico legitime ab apostolis descendunt — hac tertia statuta, recte duas illae inferuntur — haec ergo declaranda — est « publica, legitima, numquam interrupta personarum in locum Apostolorum ad regendam et pascendam Ecclesiam suffectio » — exponitur definitio — continet ergo *consecrationem et missionem* — quibus respondet duplex potestas — consecratio supponitur si de missione constet — ipsa missio supponitur aut suppletur per adhaesionem centro unitatis — ad hanc *adhaesionem reducitur* quaestio — auctoritate Tertulliani confirmatur — novatorum errores indicantur — error proprius huius loci *extraordinaria missio* 556-563

§ II. Solvitur proposita quaestio.

- 38 PROP. XXXI.* — 1. Ecclesia Christi in Apostolis fundata, Apostolica semper perseverare debet, tum origine et doctrina, tum publica et perenni successione, qua numquam interpolata pastorum serie ab Apostolis profecta cum iisdem semper coniungitur — 2. quin inventa a Novatoribus extraordinariae missionis hypothesis; iuxta Christi institutionem et promissa, admitti ullo modo possit. — 3. Quemadmodum vero sola Apostolica successio satis ostendit Apostolicitatem originis et doctrinae — 4. ita solius centri unitatis legitima successio veram Apostolicam Ecclesiam manifestat 563-571
1^a PARS: p. 563-565; 2^a et 3^a PARS: p. 565-567;
4^a PARS: p. 567-571.

*